

Arkivfoto: Fredrik Norman

Till ansvariga politiker och tjänstepersoner på Lindesbergs kommun

Publicerad: 20 februari 2025

Författare: LindeNytt Redaktion

INSÄNDARE/DEBATT: Det finns en lösning på skolans underskott som varken drabbar elever, lärare och invånarna i kommunen, men det är den enda frågan som inte diskuteras. Varför är det så?

I samband med att förslag om besparingar inom grundskolan började diskuteras väcktes ett engagemang från medborgarna. Vi förstod snart att det handlade om kostnader och direkt var ytterkanten av kommunens geografi föremål för besparing, som vanligt. Det ursprungliga förslaget till strukturförändring inom skolan mötte starkt motstånd och röstades inte igenom i barn och utbildningsnämnden. Nuvarande förslag som utreds innebär att grundskolan blir kvar i Storå men att det sannolikt bli allvarliga

konsekvenser för skolan i kommunens övriga småorter samt för landsbygdens allra minsta barn som ska flyttas och klumpas ihop i mycket större enheter.

Innan jul 2024 presenterade politiken stolt den granskning som en extern aktör gjort avseende marköverlåtelse mellan kommunen och Falab/ Libo. Falab är det kommunala bolaget som hyr ut bland annat skollokaler till kommunen. Det går att säga mycket om granskningen och dess innehåll, men vi kommer enbart fokusera på en liten del i granskningen som har direkt koppling till skolans besparingar.

I dialog med kommunens politik har vi ställt frågor om hyresnivåerna för skolans lokaler. Svaret från politiken har varit att Lindesbergs kommun har höga hyreskostnader på grund av att vi har många kvadratmeter skola i kommunen. Exempelvis har Lindesbergs kommun Sveriges högsta skolpeng, där hyreskostnader är inkluderade. Kommunen betalar alltså för kvadratmeter vi inte behöver till kommunens eget fastighetsbolag, därför måste vi skära bort kvadratmeter i skolan, vilket får till följd att skolverksamheten förändras.

Figur 1. Förändring av lokalkostnad och lokalyta i Lindesberg under åren 2018-2024. Kostnaden stiger utan att trenden avtar trots en minskning i total lokalyta från 2021. Den totala hyreskostnaden för grundskolan har ökat med 88% sedan 2018 vilket motsvarar en årlig ökning om 11% per år under perioden. Baserat på data från Lindesberg kommun.

I samma mening säger politikerna att Lindesbergs kommun har en låg kostnad per kvadratmeter skollokal, i jämförelse med andra kommuner.

För att sammanfatta, vi har alltså för många kvadratmeter skollokaler, men varje kvadratmeter är i jämförelse med andra kommuner billig. Det är nu det börjar bli intressant.

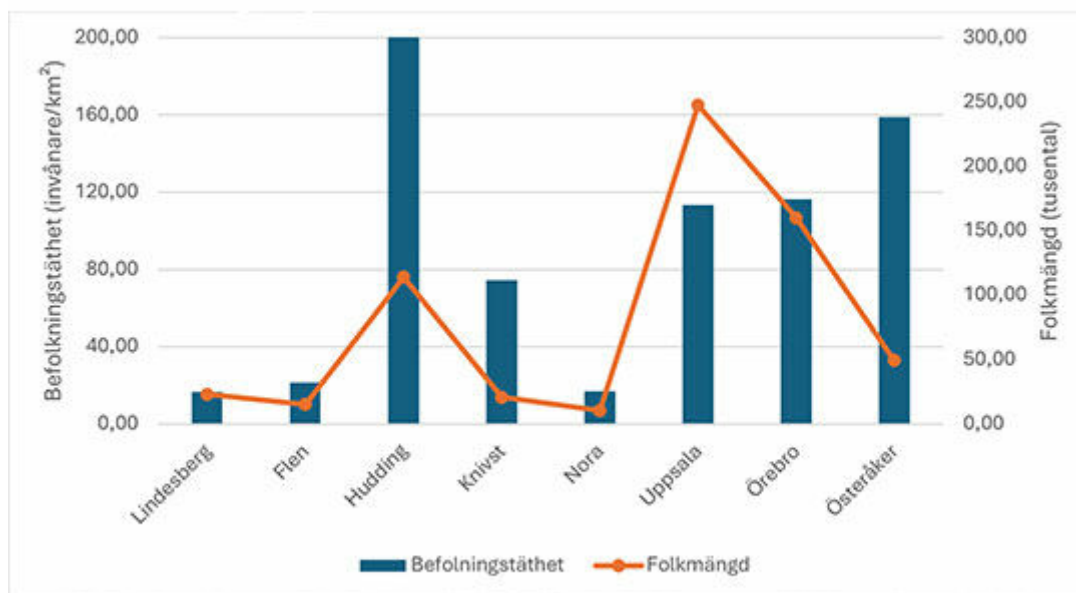
Hur ser jämförelsen ut och vilka kommuner har man benchmarkat sig mot?

I Granskningen av det kommunala bolaget falab/Libo går det att läsa att jämförelsen är gjord mot kommunala fastighetsbolag i följande kommuner: Knivsta, Österåker, Huddinge, Flen, Uppsala, Örebro och Nora.

Är det trovärdigt att jämföra sig med storstadskommuner och kranskommuner till Stockholm som ständigt växer? Det är inte konstigt att Lindesberg i den jämförelsen har låga kostnader per kvadratmeter i skolan när vi jämför oss med kommuner som har helt andra förutsättningar, invånarantal, inflöde av människor och därmed helt andra förutsättningar.

Det blir väldigt tydligt att svaret vi får från våra politiker, att vi har låga kvadratmeterhyror i jämförelse med andra kommuner, är baserat på en jämförelse som tydligt vill motivera en hög hyresnivå. Men varför vill vi ha höga hyror?

Politiken litar säkerligen på vad sitt bolag säger, men kan det var dags att utvärdera den tilliten och samtidigt börja fundera över vilken kommun vi ska ha?

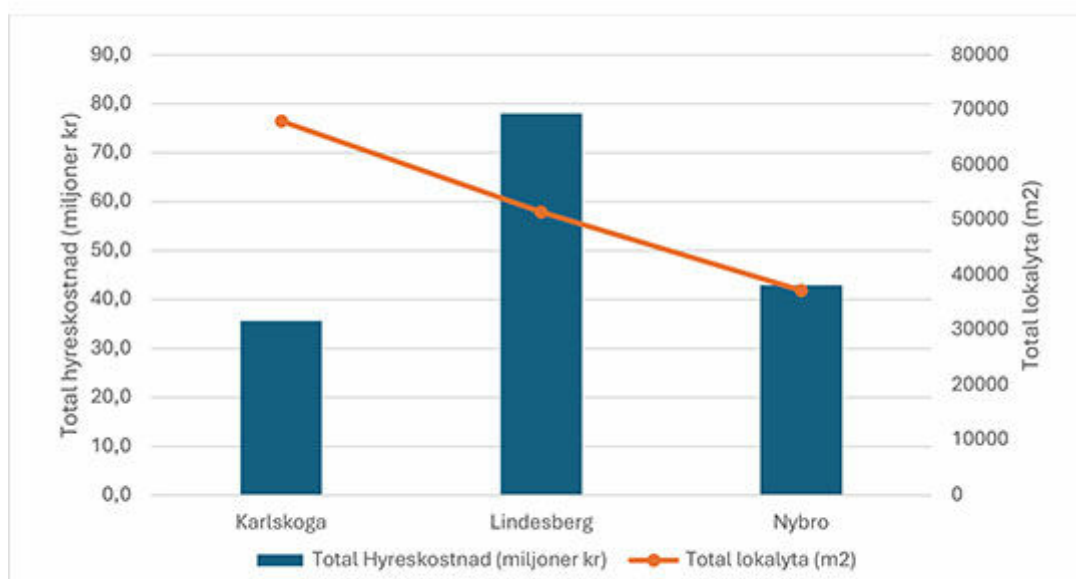
Figur 2. Befolkningsstäthet respektive folkmängd i FALAB/LIBOs jämförda kommuner. Huddinge går utanför skalan med ett värde på 870,94 invånare/km² lan. Lindesberg ligger väldigt lågt för båda jämförda

parametrar.

Om man istället använder Tillväxtverkets verktyg för att jämföra kommuner och därefter jämför kvadratmeterkostnader för skolor i mer jämförbara kommuner blir resultatet ett annat. Lindesbergs kommun har helt plötsligt väldigt höga hyror i jämförelsen, i förhållande till kommuner som enligt Tillväxtverket är jämförbara, kommuner som inte är kranskommuner till Stockholm.

Nuvarande hyresnivåer vittnar tydligt om en självbild som är rätt skrämmande och som dessutom bidrar till en onödig och riskfylld dans med kvalitet och våra barns framtid som insats. Jämförelsen är uppenbart gjord på fel marknad och bör därför inte kunna ses som marknadsmässig, för att återigen vara tydlig, vi behöver jämföra oss med de kommuner som har liknande förutsättningar som oss, allt annat blir missvisande.

I SKRs rapport Internhyra -rätt incitamentet för effektiva lokaler, går det att läsa att det kan uppstå problem vid hyressättning i mindre kommuner vad det gäller ändamålsanpassade fastigheter som skolor och förskolor. Detta då det ofta inte finns någon extern marknad med privata aktörer för den typen av fastigheter och brist på konkurrens, således en osäkerhet om vad som utgör en marknadsmässig hyra.

Figur 3. I en mer rättvisande jämförelse med liknande kommuner är hyresnivåerna per kvadratmeter höga i Lindesberg. Hyreskostnad per kvadratmeter för grundskolans lokaler är 59% respektive 25% lägre i Karlskoga och Nybro än i

Lindesberg. Baserat på data från Karlskoga, Lindesberg och Nybro kommun.

I ett bredare sammanhang blir allt ännu tydligare. Vi har i Lindesbergs kommun tre kommunala bolag som är starka rent ekonomiskt, samtidigt har vi en kommunal organisation på fallrepet med enorma underskott. Kommunen är i ett förhållande till det kommunala fastighetsbolaget Falab, där Falab får sitt levebröd från hyror från bland annat skollokaler, som är finansierade av invånarnas skattebidrag. En så kallad inlåsningsseffekt.

Det är dags att bryta upp den inlåsningsen nu.

Vi föreslår följande åtgärder:

- Sänk hyrorna till de nivåer som är mer rättvisande (d.v.s. marknadsmässiga) eller varför inte göra som granskningsrapporten själv signalerar, för över FALAB i en kommunal förvaltning och ta över ansvaret och därmed tillgångarna i kommunen.
- Ta fram en kommunalövergripande lokalresursplan – lokalförsörjning handlar i grunden om att få en överblick av lokaltillgångar och lokalbehov, för att utifrån detta göra en plan för hur olika lokaler kan utnyttjas, samt vilka samordningsmöjligheter och investeringsbehov som finns.
- Om ni ämnar fortsätta enligt samma modell som nu, anställ en beställarkompetens till kommunen som utgör en motpart till det kommunala bolaget vid förhandlingar och påbörja omförhandling av hyrorna för förvaltningslokaler.

Om man räknar på en hyresnivå som är baserad på en marknad med jämförbara kommuner kanske det till och med kan visa sig att skolan går plus (p.g.a. lägre hyreskostnader) och att det går att investera i fler behöriga lärare, skolor på landsbygd och andra trygghetsstärkande åtgärder.

Stimulansen för er politiker skulle då vara att ni tror på er kommun och därmed skapar förutsättningar för att människor vill bo kvar och flytta hit, och inte tvärt om. Vidare gör ni detta för att lägga de nödvändiga resurser som behövs på undervisning, barns trygghet och högre lärartäthet snarare än på hyror som i stort bara gynnar det egna fastighetsbolagets möjligheter att bygga nytt och låsa in kommunen i ytterligare underskott, beroende av för höga hyresnivåer. Detta behöver ni lägga er tid på nu, det vill säga orsaken till det kommunala underskottet och inte symptomen av det.

Vi tar tacksamt emot ett svar från ansvariga politiker.

Med vänliga hälsningar,

Storåupproret

Källa: LindeNytt.com

<https://lindenytt.com/nyheter/till-ansvariga-politiker-och-tjanstepersoner-pa-lindesbergs-kommun/>